

Independent Evaluation Commission for assessing the integrity of candidates
for the position of member in the self-administration bodies of judges and prosecutors

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția
de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

*Decizia nr. 42 din 12 iunie 2023 cu privire la candidatura Alionei NESTEROV,
Candidată la funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor*

Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor („Comisia”) a deliberat în privat la 27 aprilie 2023 și 12 iunie 2023. Membrii participanți au fost:

1. Herman von HEBEL
2. Victoria HENLEY
3. Nadejda HRIPTIEVSCHI
4. Vitalie MIRON
5. Tatiana RĂDUCANU
6. Nona TSOTSORIA

Comisia emite următoarea decizie, care a fost adoptată în acea dată:

I. Procedura

Aliona NESTEROV, adjunct al Procurorului General Interimar (“candidata”), s-a aflat pe lista candidaților remisă de Consiliul Superior al Procurorilor în adresa Comisiei, la 7 aprilie 2022, cu modificările ulterioare din 13 ianuarie 2023, în vederea evaluării pentru funcția de membru în Consiliul Superior al Procurorilor.

Candidata activează în funcție de procuroră din 1 noiembrie 2011. Între 2011 și 2015, a deținut funcția de procuroră în cadrul Procuraturii sectorului Ciocana, mun. Chișinău. Din 2015 până în 2017, candidata s-a aflat în concediu pentru îngrijirea copilului. Din 2016 până în 2020, candidata a deținut funcția de procuroră în cadrul Procuraturii mun. Chișinău. La 7 septembrie 2020, ea a fost numită în funcția de procuroră la Procuratura Anticorupție. La 16 ianuarie 2023, candidata a fost numită adjunct al Procurorului General Interimar.

La 21 iunie 2022, Comisia a trimis candidatei un chestionar privind integritatea etică care urma să fie completat în mod voluntar și returnat Comisiei până la 5 iulie 2022. Candidata a trimis Comisiei chestionarul completat la 30 iunie 2022.

La 23 ianuarie 2023, Comisia a transmis candidatei o solicitare de completare și depunere până la 30 ianuarie 2023 a Declarației de avere și interese personale pentru ultimii cinci ani, în conformitate cu art. 9 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor (în continuare „Legea nr. 26/2022”). Declarația a inclus, de asemenea, lista persoanelor apropiate din sistemul judecătoresc, al procuraturii și în serviciul public, așa cum prevede același articol.

La 30 ianuarie 2023, candidata a transmis Comisiei declarația completată.

Comisia a obținut informații din numeroase surse pentru a evalua integritatea financiară și etică a candidatei. Sursele din care s-au obținut informații cu privire la candidații evaluați au inclus, în general, Autoritatea Națională de Integritate, Serviciul Fiscal de Stat, Inspectoratul General al Poliției de Frontieră, instituții financiare, instituții publice, surse deschise precum rețelele de socializare și reportajele jurnalistice de investigație și rapoartele membrilor societății civile. Nu toate sursele au furnizat informații referitoare la fiecare candidat și nu toate informațiile furnizate de surse cu privire la candidată au fost pertinente pentru evaluarea Comisiei. A fost verificată veridicitatea și relevanța tuturor informațiilor primite.

În cazul în care au fost depistate probleme în declarația candidatei, chestionarul privind integritatea etică și informațiile colectate, acele probleme au fost abordate în întrebări scrise adresate candidatei și în timpul audierilor în ședință publică.

Comunicarea scrisă cu candidata:

La 17 martie 2023, Comisia a trimis candidatei o solicitare de clarificare a informațiilor, care conținea 15 întrebări, inclusiv 41 de subîntrebări și 16 solicitări de documente suplimentare. Candidata a răspuns în termen, la 21 martie 2023, furnizând doar documente, dar nu și răspunsuri. Din cauza problemelor tehnice, candidata a trimis informații suplimentare la 22 martie 2023.

La 27 martie 2023, Comisia a trimis candidatei a doua rundă de șapte întrebări, inclusiv 11 subîntrebări și șase solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte apărute în cadrul evaluării. Candidata a răspuns în termenul solicitat, la 30 martie 2023, la toate întrebările și a furnizat toate documentele solicitate.

La 14 aprilie 2023, Comisia a trimis a treia rundă dintr-o întrebare, inclusiv două subîntrebări și două solicitări de documente suplimentare, pentru a elucida unele aspecte apărute în cadrul evaluării. Candidata a răspuns în termenul solicitat, la 20 aprilie 2023, la toate întrebările și a furnizat toate documentele solicitate.

Candidata nu a solicitat accesul la materialele evaluării conform art. 12 alin. (4) lit. c) din Legea nr. 26/2022 și, prin urmare, nu a primit materialele.

La 27 aprilie 2023, candidata a participat la audieri în ședință publică a Comisiei.

II. Cadrul normativ privind evaluarea

Evaluarea de către Comisie a integrității candidaților constă în verificarea integrității etice și a integrității financiare a acestora (art. 8 alin. (1) din Legea nr. 26/2022).

Conform art. 8 alin. (2) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

- a) nu a încălcat grav regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni reprobabile, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;
- b) în privința acestuia nu există suspiciuni rezonabile privind comiterea actelor de corupție, actelor conexe actelor de corupție sau faptelor coruptibile în sensul Legii integrității nr. 82/2017;
- c) nu a încălcat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și/sau al limitărilor.

O serie de versiuni ale codurilor de etică au fost aplicabile procurorilor în perioada de timp cuprinsă de evaluare. Codurile au fost: *Codul de etică al procurorului*, aprobat prin Ordinul Procurorului General nr. 303/35 din 27 decembrie 2007, *Codul de etică al procurorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-3d-228/11 din 4 octombrie 2011, *Codul de etică și conduită al procurorului*, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Procurorilor nr. 12-173/15 din 30 iulie 2015 și *Codul de etică al procurorilor*, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 4 din 27 mai 2016, modificat prin Hotărârea Adunării Generale a Procurorilor nr. 1 din 22 februarie 2019.

Avizul nr. 13 al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) ”Independența, responsabilitatea și etica procurorilor,” adoptat la 23 noiembrie 2018 („CCPE (2018) Op. No. 13”) oferă îndrumări suplimentare.

Conform art.8 alin. (4) din Legea nr. 26/2022, se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate financiară dacă:

- a) averea candidatului a fost declarată în modul stabilit de legislație;
- b) Comisia constată că averea dobândită de către candidat în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate.

Art. 2 alin. (2) din Legea nr. 26/2022 prevede că evaluarea candidaților include o verificare a averii persoanelor apropiate ale candidaților, astfel cum sunt definite în Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, precum și a persoanelor prevăzute la art. 33 alin. (4) și (5) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

Conform art. 8 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare a candidatului, Comisia verifică:

- a) respectarea de către candidat a regimului fiscal în partea ce ține de achitarea impozitelor la folosirea mijloacelor și veniturilor rezultate din proprietatea deținută,

- precum și a veniturilor impozabile, și în partea ce ține de achitarea drepturilor de import și drepturilor de export;
- b) respectarea de către candidat a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale;
 - c) modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatului ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri;
 - d) sursele de venit ale candidatului și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2);
 - e) dacă există sau nu contracte de împrumut, credit, leasing, asigurare sau alte contracte care pot asigura beneficii de ordin financiar, în care candidatul, persoana specificată la art. 2 alin. (2) sau persoana juridică în care aceștia au calitatea de beneficiari efectivi este parte contractantă;
 - f) dacă există sau nu donații în care candidatul sau persoana specificată la art. 2 alin. (2) are statut de donatar sau de donator;
 - g) alte aspecte relevante pentru clarificarea originii averii candidatului și pentru justificarea acesteia.

În aprecierea criteriilor aferente integrității etice și integrității financiare și în luarea deciziilor cu privire la acestea, Comisia nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv (art. 8 alin. (6) din Legea nr. 26/2022). Comisia apreciază materialele acumulate cu privire la candidați după intima sa convingere, formată în urma cercetării multiaspectuale, complete și obiective a informației. Niciunul dintre materialele prezentate nu are o forță probantă prestabilită fără aprecierea lui de către Comisie (art. 10 alin. (9) din Legea nr. 26/2022).

Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor dubii serioase privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată (art.13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022).

După cum se menționează în Raportul Comisiei de la Veneția cu privire la verificarea integrității judecătorilor și procurorilor în Kosovo, „Într-un sistem de verificări prelabile de integritate, decizia de a nu recruta un candidat poate fi justificată în caz de simpla îndoială, pe baza unei evaluări a riscurilor. Cu toate acestea, decizia de a evalua negativ un deținător actual al postului ar trebui să fie legată de un indiciu de încălcare a legii, de exemplu avere inexplicabilă, chiar dacă nu poate fi dovedit dincolo de orice îndoială că această avere provine din surse ilegale”. Totodată, „În alte investigații, cum ar fi verificarea mai largă a integrității, sarcina probei se va realiza pe baza balanței probabilităților”. Comisia de la Veneția, CDL-AD(2022)011-e, Kosovo - Opinia referitoare la documentul de concept privind verificarea integrității judecătorilor și procurorilor și proiectul de amendamente la Constituție, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 131-a sesiune plenară (Veneția, 17-18) iunie 2022), §§10,9.

Inversarea sarcinii probei către candidat, odată ce organul de evaluare a identificat probleme de

integritate, a fost considerată admisibilă de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, chiar și în verificarea integrității judecătorilor în exercițiu care își pot pierde funcțiile sau pot fi sancționați în alt mod ca consecință a evaluării. În cauza *Xhoxhaj contra Albaniei*, nr. 15227/19, §352, 31 mai 2021, Curtea a afirmat că „nu este per se arbitrar, în sensul aspectului „civil” al articolului 6 § 1 din Convenție, ca sarcina probei să revină reclamantului în procedura de verificare a integrității după ce CIC [Comisia Independentă de Calificare] a pus la dispoziție constatările preliminare rezultate în urma încheierii anchetei și a dat acces la probele din dosarul cauzei”.

În temeiul art. 5 alin. (1) din Regulamentul de evaluare al Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, aprobat la 2 mai 2022 în temeiul Legii nr. 26/2022 (în continuare „Regulament de evaluare”), numai dacă un candidat întrunește pe deplin toți indicatorii, așa cum sunt definiți în art. 8 alin. (2) – (5) din Legea nr. 26/2022, se consideră că acesta corespunde criteriilor de „integritate etică și financiară”.

III. Evaluarea candidatei

În timpul audierilor candidata a fost întrebată despre următoarele aspecte financiare și etice:

1. Prețul real comparativ cu prețul contractual pentru bunul imobil achiziționat în anul 2017

a. Faptele

La 16 noiembrie 2017, candidata a achiziționat un apartament de 49,8 m.p. în mun. Chișinău. Prețul menționat în contract a fost de 279.853 MDL (estimativ 13.441 EUR), care a fost același cu valoarea cadastrală. Candidata a furnizat Comisiei o copie a contractului de vânzare-cumpărare, în care se indică acest preț. Candidata a informat Comisia că prețul real a fost de aproximativ 31.000 EUR (estimativ 627.130 MDL). Candidata a explicat Comisiei că a fost o condiție prealabilă a vânzătorului de a include în contract ca preț valoarea cadastrală a apartamentului.

În declarația de avere și interese personale a candidatei depusă la Autoritatea Națională de Integritate (în continuare „declarație anuală”) pentru anul 2017, ea a declarat că valoarea acestui bun imobil este de 279.853 MDL (estimativ 13.441 EUR). Candidata a explicat că a făcut acest lucru întrucât îi revenea obligația legală să declare prețul contractual care în cazul ei era aceeași cu valoarea cadastrală, dar nu valoarea de piață a bunului. În anii următori, ea a continuat să declare acest preț contractual.

În timpul audierilor, candidata a explicat că apartamentul a fost achiziționat pentru mama ei cu mijloacele bănești ale mamei. Mama candidatei a găsit apartamentul și a decis să îl achiziționeze,

întrucât se afla foarte aproape de apartamentul candidatei. În acest fel, mama putea s-o ajute pe candidata la îngrijirea și creșterea copiilor candidatei.

Apartamentul a fost înregistrat pe numele candidatei, deoarece mama ei nu se afla în Republica Moldova. Mama ei a părăsit țara pentru a lucra în străinătate în anul 2007 și a revenit abia în anul 2022. Candidata a considerat propria implicare în achiziționarea apartamentului ca doar o asistență tehnică. În cadrul audierilor, ea a declarat că acum regretă că fusese implicată direct în procesul de cumpărare, dar a simțit, totodată, că era obligația sa morală de a-și ajuta mama.

Prețul apartamentului a fost negociat între vânzător și mama candidatei. Vânzătorul a insistat ca în contractul de vânzare-cumpărare a apartamentului să fie indicat ca preț valoarea cadastrală. În răspunsurile scrise către Comisie, candidata a declarat că notarul nu a fost implicat în negocierile privind prețul care trebuia achitat pentru apartament și că notarul doar s-a bazat pe valoarea cadastrală a apartamentului de a fi inclusă în contract. Ca răspuns la întrebarea Comisiei dacă această abordare a fost una etică și ar fi putut ajuta vânzătorul să evite plata impozitului pe orice creștere de capital, candidata a răspuns că acționase pentru a-și ajuta mama la procurarea apartamentului și că a fost investiția mamei sale. De asemenea, ea a declarat că utilizarea valorii cadastrale drept preț în contractul de vânzare-cumpărare era o practică foarte obișnuită în acea perioadă și o condiție stabilită de vânzător. De asemenea, a considerat că vânzătorul nu trebuia să achite impozit pe orice creștere de capital, deoarece era vânzarea locuinței de bază a acestuia, pentru care nu se impune obligația achitării unui astfel de impozit. Candidata a recunoscut, că privind în retrospectivă la această tranzacție, nu era etic să nu reflecte prețul real al apartamentului în contract, dar că, iarăși, era condusă de o obligație morală de a-și ajuta mama care nu putea să facă acest lucru singură, dat fiind faptul că atunci locuia în străinătate.

Candidata a explicat că în declarațiile sale anuale a folosit întotdeauna prețul contractual. Ea a făcut acest lucru pe baza consultărilor cu diverși colegi și a feedback-ului de la Linia de informare a Autorității Naționale de Integritate (în continuare "ANI"), pe care l-a consultat în mod regulat. Candidata a mai declarat că în 2022, Parlamentul a modificat legea, impunând obligația de declarare a prețului real de vânzare, în loc de valoarea cadastrală, dar acest amendament se aplică numai bunurilor imobile achiziționate începând cu anul 2018, adică după ce a achiziționat oficial acest apartament în anul 2017.

În cadrul audierilor, candidata a menționat, de asemenea, că mama ei nu a locuit niciodată în apartament, acum locuiește cu candidata și că apartamentul este dat în locațiune. Candidata însăși a locuit acolo doar două luni în anul 2022, după ce și-a vândut propriul apartament și urma să locuiască în noul ei apartament, după ce unele renovări erau finalizate.

Candidata a prezentat Comisiei documente care confirmă șederea și munca mamei sale într-o țară străină și revenirea mamei sale în Republica Moldova în anul 2022. Candidata a prezentat, de asemenea, documente cu privire la veniturile mamei sale, care au demonstrat că avea suficiente mijloace bănești pentru a cumpăra apartamentul în acea perioadă.

b. Cadrul normativ

Conform art. 8 alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, pentru a stabili dacă candidata corespunde criteriului de integritate financiară, Comisiei îi revine obligația să verifice dacă candidata a respectat regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale. În temeiul art. 8 alin. (4) lit. a) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea de către candidată a averii și intereselor personale în modul stabilit de lege, constituie o neconformitate cu criteriul de integritate financiară. Totodată, conform art. 8 alin. (2) lit. c) din Legea nr. 26/2022, se consideră ca candidata nu corespunde criteriului de integritate etică, dacă a încălcat regimul juridic al declarării averii și a intereselor personale.

Complementar, conform art. 8 alin. (4) lit. b) și alin. (5) lit. c) și d) din Legea nr. 26/2022, Comisiei îi revine obligația să verifice dacă averea dobândită de către candidată în ultimii 15 ani corespunde veniturilor declarate și să verifice modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatei ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2), precum și cheltuielile legate de întreținerea acestor bunuri și sursele de venit ale candidatei și, după caz, ale persoanelor specificate la art. 2 alin. (2).

Art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022 prevede că Comisia verifică dacă candidata nu a încălcat grav normele de etică și de conduită profesională ale judecătorilor, procurorilor sau, după caz, ale altor profesii și nu a săvârșit, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni ilicite, care ar fi inexplicabile din punctul de vedere al unui profesionist din domeniul dreptului și al unui observator imparțial.

Conform art. 5 alin. (2) din Regulamentul de evaluare al Comisiei, la evaluarea integrității etice a unui candidat, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentele minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, inclusiv, dar fără a se limita la următoarele:

- a. dacă incidentul a fost un eveniment singular;
- b. lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;
- c. sau care nu este percepută de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și reglementărilor.

Conform art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, în vigoare în 2017, subiecților declarării averii și intereselor personale le revenea obligația să declare bunurile mobile și imobile, inclusiv cele nefinalizate, deținute în proprietate cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării, inclusiv în calitate de beneficiar efectiv, de membrii familiei lui și de concubinul/concubina lui ori aflate în

posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, a unor contracte translativ de posesie și de folosință.

Conform art. 4 alin. (1¹) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (în vigoare din 29 octombrie 2021), la Anexa nr. 1 secțiunea III și secțiunea IV litera A, subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) vor declara valoarea reală a bunurilor imobile și mobile, aceasta reprezentând prețul real plătit pentru respectivele bunuri și cheltuielile pentru îmbunătățirea sau reparația acestora.

Conform art. 4 alin. (1¹) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (în vigoare din 6 mai 2022), la Anexa nr. 1 secțiunile III și IV, subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) vor declara valoarea reală a bunurilor imobile și mobile pe care le au în proprietate și care au fost dobândite după anul 2018 inclusiv, aceasta reprezentând prețul real plătit pentru respectivele bunuri și cheltuielile pentru îmbunătățirea sau reparația acestora, precum și valoarea de piață a bunurilor, aceasta reprezentând valoarea la care bunuri similare erau vândute la ziua dobândirii bunului.

Conform art. 4 alin. (1²) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (în vigoare din 6 mai 2022), pentru bunurile imobile pe care le au în proprietate și care au fost dobândite până în anul 2017 inclusiv, subiecții prevăzuți la art. 3 alin. (1) vor declara valoarea cadastrală a bunului sau valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia, dacă bunul nu a fost evaluat de organele cadastrale. Pentru bunurile mobile pe care le au în proprietate și care au fost dobândite până în anul 2017 inclusiv, se va declara valoarea bunului conform documentului care certifică proveniența acestuia.

c. Motivarea

La 16 noiembrie 2017, candidata a achiziționat un apartament de 49,8 m.p. în mun. Chișinău. Prețul menționat în contract a fost de 279.853 MDL (estimativ 13.441 EUR), același cu valoarea cadastrală, dar prețul real achitat a fost de aproximativ 31.000 EUR (estimativ 627.130 MDL). Apartamentul a fost achiziționat pentru mama candidatei, cu mijloacele bănești ale mamei sale, dar a fost înregistrat pe numele candidatei, deoarece mama ei nu se afla în țară. Utilizarea valorii cadastrale în contractul de vânzare-cumpărare a fost o condiție prealabilă a vânzătorului. Începând cu anul 2017, candidata a declarat prețul contractual în toate declarațiile sale anuale.

Pe baza informațiilor furnizate de candidată, Comisia nu are nicio îndoială cu privire la sursa mijloacelor bănești ale mamei candidatei pentru achiziționarea apartamentului. Comisia constată că în conformitate cu prevederile relevante din Legea nr. 133/2016, în vigoare începând cu 29 octombrie 2021, candidata ar fi trebuit să declare valoarea reală și nu valoarea contractuală a apartamentului. Cu toate acestea, prin modificarea acestei legi, intrată în vigoare la 6 mai 2022, valoarea reală ar trebui declarată numai în raport cu bunurile imobiliare achiziționate din 2018, adică după data la care candidata a achiziționat apartamentul în noiembrie 2017. Prin urmare,

Comisia nu are niciun dubiu cu privire la declarațiile candidatei privind apartamentul în declarațiile sale anuale de la momentul achiziționării apartamentului în 2017.

Preocuparea specifică a Comisiei a fost dacă candidata a acționat în conformitate cu standardele etice, acceptând utilizarea valorii cadastrale a apartamentului din contract, știind că acesta nu era prețul real convenit între părți.

La evaluarea candidatei, Comisia ia în considerare următoarele aspecte.

Pe parcursul evaluării, candidata a fost transparentă cu privire la evenimentele legate de achiziționarea apartamentului. Ea a prezentat Comisiei o copie a contractului de vânzare-cumpărare pentru apartament, dar a mai informat Comisia că acesta nu a fost prețul real convenit între părți. Acesta din urmă a fost considerabil mai mare decât prețul contractual.

În timpul audierilor, candidata a demonstrat că o deranja și pe ea această problemă. Ea a explicat că a fost prinsă între obligația morală de a-și ajuta mama în achiziționarea apartamentului și obligația de a furniza informații corecte despre valoarea imobilului.

Candidata a explicat că negocierile privind prețul apartamentului au fost făcute de mama ei, deoarece mama ei cumpăra apartamentul cu resursele proprii. Implicarea candidatei în procesul de cumpărare a fost limitată și a fost, din afirmațiile candidatei la audieri, doar o „operațiune tehnică”. Candidata s-a implicat doar din considerentul că mama ei se afla în străinătate și, prin urmare, nu putea întreprinde singură pașii administrativi necesari.

Utilizarea valorii cadastrale în contract a fost la solicitarea explicită a vânzătorului, care a făcut din aceasta o pre-condiție pentru finalizarea tranzacției. Neacceptarea includerii acestei valori în contract ar fi generat riscul ca achiziția apartamentului să nu fi avut loc.

Candidata a explicat că notarul nu a fost implicat în negocierile privind prețul apartamentului și că acesta s-a bazat pe valoarea cadastrală a apartamentului care a fost inclus în contract. Aceasta era, potrivit candidatei, o practică comună în acea perioadă în Republica Moldova.

Deși prețul utilizat în contractul de vânzare-cumpărare nu a fost prețul real convenit între părți, conform candidatei, nu exista riscul ca acest lucru să faciliteze vânzătorul să evite plata impozitului pe creșterea de capital, întrucât apartamentul era locuința de bază a vânzătorului, pentru care nu-i revenea obligația să achite un astfel de impozit.

Deși Comisia consideră că nu este etic de a accepta includerea unui preț în contractul de vânzare-cumpărare al apartamentului, atunci când candidata cunoștea că acest preț nu este cel corect, o apreciere pe care însăși candidata o recunoaște în cadrul audierilor, Comisia conchide că, conform specificului circumstanțelor din speță, aceasta nu reprezintă o neconformitate cu criteriul de integritate etică. În acest context, Comisia ia în considerare faptul că implicarea candidatei în

această tranzacție a fost un eveniment izolat, că candidata a fost transparentă în această problemă pe parcursul evaluării și că a acceptat acest aranjament pentru a o ajuta pe mama ei în achiziționarea apartamentului, dat fiind faptul că ultima nu se afla în Republica Moldova în acea perioadă și, prin urmare, nu putea să semneze singură contractul. De asemenea, Comisia ia în considerare faptul că implicarea candidatei în această tranzacție nu i-a oferit acesteia niciun beneficiu financiar.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia nu are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriile de integritate financiară și etică conform art. 8 alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) și c), și art. 8 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 26/2022, cu referire la achiziția unui apartament de către candidată la un preț contractual diferit de prețul real convenit, deoarece prin această acțiune nici candidata, nici mamă sa sau vânzătorul, nu au beneficiat financiar sau au încălcat obligațiile fiscale față de autoritățile Republicii Moldova.

2. Achiziționarea a două automobile, dreptul de folosință asupra unui alt automobil și probleme privind valoare și sursa mijloacelor bănești pentru unul din automobile

a. Faptele

Conform declarației anuale a candidatei pentru anul 2019, soțul candidatei a achiziționat în acel an un automobil Toyota Auris (anul de fabricație 2011) pentru un preț declarat de 50.000 MDL (2.541 EUR). Candidata a furnizat o copie a contractului de vânzare-cumpărare, care indică același preț. Cu toate acestea, potrivit portalului www.999.md, prețul pentru astfel de automobile, chiar și în 2023, este în jur de 5.200 - 9.000 EUR. Prețul declarat pare a fi considerabil mai mic decât valoarea de piață. În cadrul audierilor în ședință publică, candidata a confirmat prețul contractual și a explicat că acesta a fost mai mic decât valoarea de piață, deoarece, deși automobilul putea fi condus, avea nevoie de reparații considerabile, inclusiv înlocuirea de baterii, pentru că era un automobil hibrid.

În declarațiile anuale ale candidatei ulterioare anului 2019, ea a continuat să declare prețul contractual până în 2022, când, după o modificare a legii, candidata a declarat valoarea automobilului în sumă de 115.000 MDL. În cadrul audierilor, candidata a clarificat că prețul contractual al automobilului este prețul achitat pentru automobil, dar că valoarea indicată în declarația sa anuală pentru 2022 a constituit prețul contractual de 50.000 MDL, plus costul reparațiilor și înlocuirii bateriilor, însumând aproximativ 65.000 MDL.

În declarația sa anuală pentru 2019, candidata a declarat achiziționarea unui alt automobil, un Toyota Prius (anul de fabricație 2016), pentru prețul de 0 MDL. În declarația sa, ea se referă la modul de dobândire a automobilului prin „alte contracte translativ de posesie și folosință”. Conform portalului www.999.md, prețul pentru astfel de automobile în 2023 variază între 12.300

și 13.500 EUR. Conform Sistemului informational "ACCES-Web", acest automobil este înregistrat pe numele soțului candidatei. Candidata a informat Comisia că automobilul este deținut de socrul ei. Candidata a furnizat o copie a contractului de vânzare-cumpărare din anul 2019, care indică prețul contractual de 60.000 MDL (estimativ 3.000 EUR). Candidata a furnizat, de asemenea, două copii ale certificatelor de înmatriculare pentru automobil din 19 noiembrie 2019, dintre care una îl arată pe soțul candidatei în calitate de uzufructuar, iar cealaltă îl indică pe socrul său ca proprietar.

În cadrul audierilor, candidata a explicat că comisese o eroare la completarea declarațiilor anuale în legătură cu acest automobil. Ea a explicat că ea și soțul ei nu au fost niciodată proprietarii mașinii, socrul ei fiind proprietarul, iar soțului i s-a acordat doar dreptul de folosință asupra automobilului. Prin urmare, în declarația sa anuală, ea a indicat că valoarea automobilului era 0 MDL.

De asemenea, a recunoscut că prin omisiune, în anii 2014 – 2019, nu declarase dreptul de folosință al soțului său asupra autoturismului Mitsubishi Lancer. În cadrul audierilor, ea a informat Comisia că automobilul Mitsubishi Lancer a fost luat în locațiune pe numele socrului ei, dar atât socrul, cât și soțul ei achitaseră pentru chirie în baza contractului de locațiune. Automobilul era înmatriculat pe numele socrului ei din anul 2013, iar soțul ei a achitat polița de asigurare pentru acest automobil din anul 2014. Potrivit candidatei, niciunul din socrii ei nu conduce. Aranjamentul a fost ca soțului ei să i se acorde dreptul de folosință și ca acesta să transporte părinții ori de câte ori era necesar. În anul 2019, când candidata și soțul ei au procurat automobilul Toyota Auris, socrul ei a decis să vândă Mitsubishi Lancer și să cumpere un Toyota Prius. Soțului ei i s-a acordat din nou dreptul de folosință aferent pentru a continua aranjamentul de a-și transporta părinții cu automobilul, când vor avea nevoie.

Fiind întrebată în cadrul audierilor de ce prețul de vânzare al automobilului Mitsubishi Lancer (anul de fabricație 2007) și prețul de achiziție al Toyota Prius (anul de fabricație 2016) au fost ambele declarate la suma de 60.000 MDL, în pofida diferenței de vârstă a mașinilor, candidata a recunoscut că, deși putea să prezinte contractele de vânzare-cumpărare pentru aceste automobile, prețurile nu păreau convingătoare, dar nu era în măsură să explice suplimentar modul în care aceste prețuri au fost convenite de socrul ei. Ea a menționat că a avut câteva discuții cu familia sa despre necesitatea de a fi transparentă cu privire la astfel de probleme.

Automobilul Toyota Prius a fost cumpărat în anul 2019. Comisia a solicitat candidatei să clarifice sursa mijloacelor financiare pentru achiziționarea automobilului la prețul oficial de 60.000 MDL. Candidata a informat Comisia că socrul ei a vândut în acel an automobilul Mitsubishi Lancer și că, pe lângă veniturile oficiale ale socrilor candidatei, socrul ei obținuse venituri suplimentare din serviciile de reparații și instalații sanitare. Conform informațiilor furnizate de Serviciul Fiscal de Stat, în perioada 2014 – 2019, venitul oficial al socrilor săi a fost de 572.582 MDL. Candidata a informat Comisia în cadrul audierilor că socrii ei au două fiice, ambele locuiesc în străinătate și le-au trimis regulat bani părinților lor. Ca răspuns la întrebarea dacă candidata și soțul ei au

contribuit financiar la achiziționarea automobilului, ea a declarat că nu, deoarece socrii săi dispuneau de suficiente resurse pentru această achiziție.

b. Cadrul normativ

Pentru evaluarea integrității financiare, Comisiei îi revine obligația să verifice respectarea de către candidată a regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, în temeiul art. 8 alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022.

În temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b) din Legea nr. 26/2022, nedeclararea de către candidată a averii și intereselor personale în modul stabilit de lege, constituie o neconformitate cu criteriile de integritate etică și integritate financiară.

În temeiul art. 8 alin. (5) lit. c) din Legea nr. 26/2022, pentru evaluarea integrității financiare Comisia verifică modul de dobândire a bunurilor aflate în proprietatea sau posesia candidatei ori a persoanelor specificate la art. 2 alin. (2).

Conform art. 4 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (în vigoare în 2020), subiecților declarării le revine obligația să declare bunurile mobile și imobile, inclusiv cele nefinalizate, deținute în proprietate cu drept de uzufruct, de uz, de abitație, de suprafață de către subiectul declarării, și membrii familiei, concubinul/concubina acestuia, inclusiv în calitate de beneficiari efectivi, ori aflate în posesia acestora în baza unor contracte de mandat, de comision, de administrare fiduciară, a unor contracte translativ de posesie și de folosință.

Conform Regulamentului de evaluare, art. 5 alin. (2), la evaluarea integrității etice a unui candidat, Comisia poate lua în considerare seriozitatea sau gravitatea, contextul adiacent și premeditarea asociată oricărui incident de integritate etică și, în cazul incidentele minore, dacă a existat o perioadă de timp suficientă fără incidente ulterioare. La determinarea gravității, Comisia va lua în considerare toate circumstanțele, inclusiv, dar fără a se limita la următoarele:

- a. dacă incidentul a fost un eveniment singular;
- b. lipsa unor prejudicii sau producerea de prejudicii nesemnificative în adresa intereselor private sau publice (inclusiv încrederii publice) – cum ar fi o încălcare obișnuită a regulamentului rutier;
- c. sau care nu este percepută de către un observator obiectiv drept atitudine lipsită de respect față de ordinea socială care decurge din nerespectarea regulilor și reglementărilor.

c. Motivarea

Comisiei îi revine obligația să verifice dacă candidata a respectat regimul juridic al declarării averii și intereselor personale, conform art. 8 alin. (2) lit. c) și alin. (5) lit. b) din Legea nr.

26/2022.

În anul 2019, soțul candidatei a achiziționat automobilul Toyota Auris (anul de fabricație 2011) pentru un preț declarat de 50.000 MDL (2.541 EUR). Acest preț este mai mic decât prețul de vânzare pentru astfel de automobile, în prezent în 2023 pe portalul www.999.md. Potrivit candidatei, prețul contractual a fost mai mic, deoarece automobilul necesita reparații considerabile, inclusiv înlocuirea bateriilor, fiind un automobil hibrid. În declarațiile sale pentru anii 2019 – 2021, candidata a declarat prețul contractual al automobilului. În declarația sa anuală pentru 2022, ca urmare modificării Legii nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale, candidata a declarat valoarea automobilului pe baza prețului de achiziție, plus costurile de reparații. Comisia constată faptul că obligația de a declara valoarea reală și nu valoarea contractuală era deja în vigoare din 2021, însă Comisia consideră că aceasta este o încălcare tehnică a obligațiilor sale, care nu reprezintă o neconformitate cu criteriul de integritate etică. Conform informațiilor furnizate de candidată, Comisia consideră că candidata a atenuat preocupările Comisiei în ceea ce privește achiziționarea automobilului și modul în care candidata a indicat dreptul de proprietate și valoarea automobilului în declarațiile sale anuale.

În 2013, socrul candidatei a încheiat un contract de locațiune pentru automobilul Mitsubishi Lancer (anul de fabricație 2007). Atât socrul, cât și soțul ei au contribuit la plata chiriei. Din 2014, soțul candidatei a achitat polița de asigurare a automobilului. Acest aranjament a fost făcut pentru că ambii socri ai candidatei nu puteau conduce, iar soțul ei a folosit automobilul pentru a-i transporta ori de câte ori era necesar. În declarațiile sale anuale începând cu anul 2014, candidata a omis să declare dreptul de folosință al soțului său asupra acestui automobil.

În 2019, socrul candidatei a vândut automobilul Mitsubishi Lancer și a cumpărat un Toyota Prius (anul de fabricație 2016) și soțului ei i s-a acordat din nou dreptul de folosință asupra automobilului, pentru a continua aranjamentul de a-și transporta părinții când aveau nevoie. În declarațiile sale anuale începând cu anul 2019, candidata a declarat dreptul de folosință asupra acestui automobil, dar a declarat valoarea acestuia 0 MDL. Deși candidata a prezentat un contract de vânzare-cumpărare pentru acest automobil, indicând prețul de 60.000 MDL (estimativ 3.000 EUR), automobilele similare sunt de vânzare, în 2023, la un preț mult mai mare, aproximativ 12.300 – 13.500 EUR. În cadrul audierilor, candidata a explicat că, atunci când a completat declarațiile anuale în legătură cu acest automobil, a indicat în mod eronat valoarea 0 MDL. A indicat astfel, deoarece soțul ei nu era proprietarul automobilului, ci deținea doar dreptul de folosință asupra acestuia.

Întrucât candidata s-a aflat în concediu pentru îngrijirea copilului, din ianuarie 2015 până în noiembrie 2017, ea a depus declarațiile sale pentru anii 2015 – 2017 la începutul anului 2018. În această declarație și în declarațiile sale pentru anii 2018 și 2019, candidata nu a declarat dreptul de folosință al soțului său asupra automobilului Mitsubishi Lancer care aparține socrului ei. Candidata a admis această omisiune și a fost de acord că îi revenea obligația să declare dreptul de folosință asupra acestui automobil în aceste trei declarații anuale. Candidata a declarat dreptul

de folosință asupra automobilului Toyota Prius, cumpărat de socrul ei în 2019, în toate declarațiile sale anuale din anul 2019, dar a declarat că valoarea automobilului era 0 MDL. În cadrul audierilor, candidata a declarat că nu-i era clar cum să indice valoarea automobilului, întrucât nu a fost achiziționat și deținut de ea, dar era numai în folosința soțului său. În timpul audierilor, candidata nu a putut clarifica prețul de achiziție al automobilului Toyota Prius, deoarece a fost achiziționat de socru și ea nu a fost implicată. În ceea ce privește sursa de mijloace financiare a socrilor pentru achiziționarea acestui automobil în 2019, candidata a explicat că socrii ei aveau suficiente resurse pentru a cumpăra automobilul din venituri realizate din vânzarea automobilului Mitsubishi Lancer în anul 2019, salariile oficiale de-a lungul anilor ale socrilor și veniturile neoficiale ale socrului. Candidata a declarat că nu a contribuit financiar la achiziționarea acestui automobil.

Deși candidata – așa cum a recunoscut ea însăși – nu a completat corect declarațiile sale anuale cu referire la dreptul de folosință asupra automobilului Mitsubishi Lancer și valoarea automobilului Toyota Prius, asupra cărui a fost declarat dreptul de folosință, Comisia consideră că acestea sunt omisiuni cu caracter mai mult tehnic, că nu demonstrează nicio intenție de a ascunde un beneficiu financiar și nu reprezintă un dubiu serios. Deși Comisia are îndoieli cu privire la veridicitatea prețului de achiziție al automobilului Toyota Prius, această tranzacție a fost încheiată de socrul ei, candidata nefiind implicată, atât ea cât și soțul ei nu au contribuit financiar la achiziționarea automobilului și, astfel, nu ar fi considerați *de facto* proprietarii acestuia. Cu referire la sursa mijloacelor socrilor ei, de a finanța achiziționarea acestui automobil, candidata a oferit explicații suficiente despre diferite surse utilizate pentru această achiziție și, prin urmare, a atenuat orice preocupare pe care Comisia ar fi putut-o avea în această privință.

Având în vedere circumstanțele de mai sus, Comisia nu are dubii serioase (art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022) cu privire la conformitatea candidatei cu criteriile de integritate financiară și etică, în temeiul art. 8 alin. (2) lit. c), alin. (4) lit. a) și alin. (5) lit. b), cu referire la declarațiile candidatei privind achiziționarea unui automobil și dreptul de folosință al soțului său asupra a două automobile, care aparțin socrilor candidatei.

IV. Decizia

În temeiul art. 8 alin. (1), (2) și (4) și art. 13 alin. (5) din Legea nr. 26/2022, Comisia a decis că candidata întrunește criteriile de integritate etică și financiară și, astfel, promovează evaluarea.

V. Calea de atac și publicarea deciziei

Conform art. 14 alin. (1) din Legea nr. 26/2022, decizia poate fi contestată de către candidata evaluată în termen de 5 zile de la data recepționării deciziei motivate.

Conform art. 13 alin. (7) din Legea nr. 26/2022, decizia este transmisă prin email candidatei și

instituției responsabile de organizarea alegerilor sau, după caz, a concursului, care în cazul dat este Consiliul Superior al Procurorilor. În cazul în care candidata, în termen de 48 de ore de la momentul expedierii deciziei, nu notifică Comisia despre refuzul său privind publicarea, decizia se publică pe pagina web a Consiliului Superior al Procurorilor în formă depersonalizată, cu excepția numelui și prenumelui candidatei, care rămân publice. Comisia va publica, de asemenea, decizia pe pagina sa web, în cazul în care candidata nu se opune publicării.

Această decizie a fost adoptată în unanimitate de către toți membrii participanți ai Comisiei

Decizia a fost întocmită în limba engleză și tradusă în limba română.

Semnătura:

Herman von HEBEL
Președinte al Comisiei